

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง

เล่ม ๑๔

สมุทรโฆษคำฉันท์ - หม้อทะนบน : ภาชนะ

จัดพิมพ์เนื่องใน

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ

๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

สมุทรโฆษคำฉันท์	๖๔๗๕	สระพัง	๖๕๕๖
สมุทรสงคราม, จังหวัด	๖๔๗๘	สระมนโนราห์ ดู มโนราห์, สระ	๖๕๕๗
สมุทรสาคร, จังหวัด	๖๔๘๘	สระมรกต ดู มรกต, สระ	๖๕๕๗
สมุนไพรมะ	๖๔๙๗	สระยายลั้ง ดู ยายลั้ง, สระ	๖๕๕๗
สระบุรี, อำเภอ	๖๕๐๓	สระระฆัง สระล้างอิฐ (วัดขุนแผน)	๖๕๕๘
สระพญา, อำเภอ	๖๕๐๕	สระล้างกระดูก ดู ล้างกระดูก, สระ	๖๕๕๘
สระพลึงคำฉันท์	๖๕๐๗	สระสองตอน ดู สองตอน, สระ	๖๕๕๘
สระเสริญพระบารมี, เพลง	๖๕๐๙	สระสองห้อง ดู สองห้อง, สระ	๖๕๕๘
สระยอน, กลบท	๖๕๑๐	สระสำเภาทอง, วัด	๖๕๕๘
สระกระโจม ดู กระโจม, สระ	๖๕๑๑	สระเสวย ดู เสวย, สระ	๖๕๕๙
สระกระเบื้อง ดู กระเบื้อง, สระ	๖๕๑๑	สระอุมย์, พระราชวัง	๖๕๕๙
สระเกษ, วัด (จังหวัดเพชรบูรณ์)	๖๕๑๑	สระคอกสัตว์	๖๕๕๒
สระเกษราชมหาวิหาร, วัด	๖๕๑๒	สระกักต	๖๕๕๓
สระแก้ว (ปราจีนบุรี) ดู แก้ว, สระ (ปราจีนบุรี)	๖๕๑๗	สระคณพเคราะห์, พิธี	๖๕๕๖
สระแก้ว (ลพบุรี) ดู แก้ว, สระ (ลพบุรี)	๖๕๑๗	สระพระมาลัย ดู พระมาลัย	๖๕๖๘
สระแก้ว, จังหวัด	๖๕๑๗	สระภณยักษ์ ดู ภณยักษ์	๖๕๖๘
สระแก้ว, วัด	๖๕๒๖	สระกุหลาบ, วัด	๖๕๖๘
สระแก้ว-สระขวัญ	๖๕๒๘	สระแก้วอุทยานน้อย, วัด	๖๕๖๙
สระแก้ว สระคา สระยมนา สระเกษ	๖๕๒๙	สระเจ้าเซต	๖๕๗๐
สระโกสินารายณ์ ดู โกสินารายณ์, สระ	๖๕๒๙	สระนกกชยันต	๖๕๗๑
สระเจ้าคุณเฒ่า ดู เจ้าคุณเฒ่า, สระ (ชลบุรี)	๖๕๒๙	สระปาริจฉัตต์, วัด	๖๕๗๒
สระตะพาน, วัด	๖๕๒๙	สระผึ้ง, อำเภอ	๖๕๗๓
สระตารอด ดู ตารอด, สระ	๖๕๓๐	สระสี่ฤดู, พระตำหนัก	๖๕๗๗
สระน้อย ดู น้อย, สระ	๖๕๓๐	สระอนันต์, วัด ดู นันทอุทยาน, วัด	๖๕๗๗
สระน้ำจันทร์ ดู น้ำจันทร์, สระ (นครปฐม)	๖๕๓๐	สระ	๖๕๗๗
สระน้ำบ้านหัวขา	๖๕๓๐	สระรศโลก, อำเภอ	๖๕๘๐
สระน้ำโบราณ (วัดนพคุณทอง)	๖๕๓๐	สระรศอนันต์วิทยา, โรงเรียน	๖๕๘๓
สระน้ำโบราณในภาคกลาง	๖๕๓๑	สระศิริรักษา	๖๕๘๕
สระบุรี, จังหวัด	๖๕๓๗	สระสี่	๖๕๘๖
สระโบสถ์, อำเภอ	๖๕๔๕	สระกนิवास	๖๕๘๖
สระพระเนตร ดู พระเนตร, สระ	๖๕๔๖	สระฟ้าพุดธาราม, วัด	๖๕๘๗

(๖)

สว่างอารมณ์, วัด	๖๕๘๙	สังคัมและวัฒนธรรมภาคกลาง	๖๖๓๖
สว่างอารมณ์, อำเภอ	๖๕๙๑	สังคัมและวัฒนธรรมมุสลิม	๖๖๔๒
สว่างอารมณ์วรวิหาร, วัด	๖๕๙๓	ในภาคกลาง	
สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด	๖๕๙๔	สังคีตยวงส์	๖๖๔๙
สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	๖๕๙๕	สังเค็ด	๖๖๕๑
สอ เสถบุตร, นาย	๖๕๙๖	สังฆทาน	๖๖๕๒
สองคอน, สระ	๖๕๙๘	สังฆมนตรี	๖๖๕๕
สองพี่น้อง, วัด	๖๕๙๘	สังฆานัติ	๖๖๕๖
สองพี่น้อง, อำเภอ	๖๕๙๘	สังฆาค, เพลง	๖๖๕๖
สองไม้	๖๖๐๒	ตัดทา : เครื่องใช้	๖๖๕๗
สองห้อง, สระ	๖๖๐๒	ตัดวัดก, ตำรา	๖๖๕๘
สองดาว, อำเภอ	๖๖๐๓	ตัดว์พาหนะ	๖๖๖๐
สะแก	๖๖๐๕	ตัดว์หิมพานต์กับงานศิลปกรรมไทย	๖๖๖๕
สะแกกรัง, แม่น้ำ	๖๖๐๕	ตัดวาทิฐาน	๖๖๖๙
สะแกกรัง, หมู่บ้าน	๖๖๐๗	ตัดหีบ, อำเภอ	๖๖๗๐
สะเต๊ะ	๖๖๐๙	สันนิบาตโลहित	๖๖๗๓
สะบ้า : การเล่น	๖๖๐๙	สันนิบาตหน้าเพลิง	๖๖๗๓
สะบ้าเจ้าสาว : การเล่น คู่	๖๖๑๐	สับนก, แกง	๖๖๗๓
สะบ้าทอย : การเล่น		สับประรด	๖๖๗๓
สะบ้าทอย : การเล่น	๖๖๑๐	สัมพันธวงส์, เขต	๖๖๗๔
สะบ้าล้อ : การเล่น	๖๖๑๑	สัมพันธวงส์าราม, วัด	๖๖๘๐
สะบ้าหัวช้าง : การเล่น คู่	๖๖๑๓	สาकुใส่หมู	๖๖๘๑
สะบ้าทอย : การเล่น		สาทร, เขต	๖๖๘๒
สะพานข้ามแม่น้ำแคว	๖๖๑๓	สาทร, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน คู่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	๖๖๘๔
สักกปัญหาคำกาพย์	๖๖๑๔	หาดเสี้ยว	
สักวา	๖๖๑๖	สาธาณสุข, กระจ่าง	๖๖๘๔
สังข์	๖๖๑๘	สาโท	๖๖๘๗
สังข์ทอง, บทละครนอก	๖๖๑๘	สาโรชรัตนนิมมานก์, พระ	๖๖๘๘
สังข์ศิลป์ชัย	๖๖๒๒	สาติกา คู่ อ.ร.ด.	๖๖๙๒
สังขยา	๖๖๒๕	สาวตรี, บทละครเรื่อง	๖๖๙๒
สังขละบุรี, อำเภอ	๖๖๒๕	สาสี่เขตดาราม, วัด คู่ เขียนเขต, วัด	๖๖๙๕
สังคโลก	๖๖๓๒	سابเสือ : พืช	๖๖๙๕
		สามก๊ก	๖๖๙๕

สามกรุง	๖๗๐๑	สิงหพาท, กลบท	๖๗๖๕
สามเกลอ, ขนม	๖๗๐๔	สิ้นรถสิ้นทศโยธา : ส่วนวน	๖๗๖๖
สามโก้, อำเภอ	๖๗๐๕	สิบแปดมงกุฏ	๖๗๖๖
สามโคก, อำเภอ	๖๗๐๗	สิบสองท้องพระคลัง	๖๗๖๗
สามง่าม, อำเภอ	๖๗๑๐	สิบสองเหลี่ยม, นิตาน ดู อิหร่านราชธรรม,	๖๗๗๐
สามเงา, อำเภอ	๖๗๑๒	นิตาน	
สามชั้น	๖๗๑๕	สี่ข้าว ดู ซ่อมข้าว	๖๗๗๐
สามชุก, อำเภอ	๖๗๑๖	สี่ชอ : การเล่น	๖๗๗๐
สามปลื้ม, วัด ดู จักรวรรดิราชาวาส-	๖๗๑๗	สี่ดา	๖๗๗๑
รวมหาวิหาร, วัด		สี่ดา, นิราศ ดู ราชาพิลาปคำฉันท	๖๗๗๒
สามพราน, สวน	๖๗๑๗	สี่ดลาราม, วัด	๖๗๗๒
สามพราน, อำเภอ	๖๗๑๘	สี่ฝัด	๖๗๗๒
สารดีชัยบรรด, กลบท	๖๗๒๒	สี่ไฟ, บึง	๖๗๗๔
สารดีชัยกรร, กลบท	๖๗๒๒	สี่มา	๖๗๗๕
สารทไทย : ประเพณี	๖๗๒๓	สี่วลีเถระ, พระ	๖๗๗๘
สารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป), พระ	๖๗๒๔	สี่เสียด	๖๗๗๙
สารพัดพิชัย, หาด	๖๗๒๗	สี่ชะตา : พิธีกรรม	๖๗๗๙
สาวเครือฟ้า, บทละคร	๖๗๒๗	สุโขทัย, กรุง	๖๗๘๒
สำนักสงฆ์	๖๗๒๘	สุโขทัย, จังหวัด	๖๗๘๔
ลำป้าน้าง, เรือ	๖๗๒๙	สุโขทัย, นิราศ	๖๘๐๕
ลำป้านแปลง, เรือ	๖๗๒๙	สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย	๖๘๐๖
ลำป้านพาย, เรือ	๖๗๓๐	สุโขทัยวิทยาคม, โรงเรียน	๖๘๐๙
ลำป้านเพรียว, เรือ	๖๗๓๐	สุคันธคีรี, เขา ดู พระนครคีรี	๖๘๑๐
ลำป้านสวน, เรือ	๖๗๓๐	สุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, วัด	๖๘๑๐
ลำเพ็ง	๖๗๓๑	สุธนูคำฉันท	๖๘๑๓
ลำเภา, เรือ	๖๗๔๐	สุนัข, ตำรา	๖๘๑๖
ลำอังกค์ดนตรี : ราชทินนาม	๖๗๔๒	สุนัขบางแก้ว	๖๘๑๗
สิริยาสัย, พระคำหนัก	๖๗๔๓	สุพรรณ, นิราศ	๖๘๑๘
ลิกข์ในประเทศไทย	๖๗๔๓	สุพรรณบุรี, จังหวัด	๖๘๒๐
สิงห์, วัด	๖๗๔๗	สุภายิตพระร่วง	๖๘๓๑
สิงโตเล่นหาง, กลบท	๖๗๔๙	สุภายิตสอนหญิง	๖๘๓๒
สิงห์บุรี, จังหวัด	๖๗๕๐	สุรพันธ์พิสุทธิ (เทศ บุนนาค),	๖๘๓๔
สิงห์ไตรภพ	๖๗๖๓	เจ้าพระยา	

สุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค), พระยา	๖๘๓๕	เสาให้, อำเภอ	๖๘๗๙
สุรางค์ระบำ, กลบท	๖๘๓๕	เสือกินวัว : การเล่น	๖๘๘๒
สุรินทรภำไชย, พระยา	๖๘๓๖	เสือก้ามห้วย : การเล่น	๖๘๘๓
สุรินทราทู ๓ ชั้น, เพลง	๖๘๓๗	เสื่อโคคำฉันท	๖๘๘๔
สุวรรณกุมารหรือสุวรรณหงษ์ยนต์	๖๘๓๗	เสื่อชอนเล็บ, กลบท	๖๘๘๖
สุวรรณคารารามราชวรวิหาร, วัด	๖๘๓๙	เสื่อเฒ่าจำศีล : ตำนวน	๖๘๘๖
สุวรรณมุนี (ฉุย สุขภิกขุ), พระ	๖๘๔๐	เสื่อกถัง : การเล่น	๖๘๘๗
สุวรรณมุนี (มี ตราภูมิ), พระครู	๖๘๔๑	เสื่อไล่หมู : การเล่น	๖๘๘๗
สุวรรณมุนี : ราชทินนามสมณศักดิ์	๖๘๔๒	เสื่อ, วัด คู เสนาสนารามราชวรวิหาร, วัด	๖๘๘๘
สุวรรณณี คู สุวรรณี สุกนธา	๖๘๔๒	เสื่อแขบลาน, รำ	๖๘๘๘
สุวรรณณี สุกนธ์เที่ยง คู สุวรรณี สุกนธา	๖๘๔๒	แสง มนวิฑูร, ศาสตราจารย์ ร.ต.ท.	๖๘๘๙
สุวรรณณี สุกนธา	๖๘๔๒	สร้างว่า	๖๘๙๐
สุด แสงวิเชียร, ศาสตราจารย์ นายแพทย์	๖๘๔๔	แสวงหา, อำเภอ	๖๘๙๐
สุดสงวนเถา, เพลง	๖๘๕๐	โสดาพุทธาราม, วัด คู พระงาม, วัด	๖๘๙๓
สุนทรโกศล, กลบท	๖๘๕๑	โสภณอนุกุล, กลบท	๖๘๙๓
สุนทรประดิษฐ์, วัด	๖๘๕๑	โสมนัส, ขนม	๖๘๙๓
สุนทรภู่	๖๘๕๔	หงษ์คาบพวงแก้ว, กลบท	๖๘๙๔
สุม : เครื่องมือจับปลา	๖๘๕๙	หงษ์ทองลีลา, กลบท	๖๘๙๔
สุม : ที่ขังไก่	๖๘๖๐	หญ้าคงรัง คู สาบเสื่อ : พืช	๖๘๙๕
สุดเสื่อสุดผ้า : ประเพณี	๖๘๖๐	หญ้าดอกขาว คู สาบเสื่อ : พืช	๖๘๙๕
เสนา, อำเภอ	๖๘๖๑	หญ้าไต้ใบ	๖๘๙๕
เสนาราชนคร, เมือง คู บ้านคูเมือง	๖๘๖๕	หญ้าพระสิริไอสวรรคร์ คู สาบเสื่อ : พืช	๖๘๙๖
เสนาสนารามราชวรวิหาร, วัด	๖๘๖๕	หญ้าแพรก : พืช	๖๘๙๖
เสภา	๖๘๗๐	หญ้าเสื่อหมอบ คู สาบเสื่อ : พืช	๖๘๙๖
เสภาตลก	๖๘๗๐	หญ้าหนวดแมว : พืช	๖๘๙๖
เสภารำ	๖๘๗๑	หญ้าเหม็น คู สาบเสื่อ : พืช	๖๘๙๗
เสนาะดุริยางค์ (เข้ม สุนทรวาทีน), พระยา	๖๘๗๒	หน่อ, วัด คู หน่อพุทธางกูร, วัด	๖๘๙๗
เสนาะดุริยางค์ : ราชทินนาม	๖๘๗๓	หน่อพุทธางกูร, วัด	๖๘๙๗
เสลดพังพอน	๖๘๗๕	หน่อไม้, ขนม	๖๙๐๐
เสวย, สระ	๖๘๗๕	หน่อส้ม, แกง	๖๙๐๐
เสวียน	๖๘๗๖	หนองขาหย่าง, อำเภอ	๖๙๐๐
เสาชิงช้า	๖๘๗๗	หนองแวม, เขต	๖๙๐๓
เสาเรือน : ความเชื่อ	๖๘๗๘	หนองแค, อำเภอ	๖๙๐๕

หนองจอก, เขต	๖๙๐๗	หน้าบัน	๖๙๖๖
หนองจาง, อำเภอ	๖๙๐๙	หน้าผากเสื่อ	๖๙๗๒
หนองแขง, อำเภอ	๖๙๑๑	หน้าพระธาตุ, วัด (จังหวัดพิษณุโลก)	๖๙๗๓
หนองโดน, อำเภอ	๖๙๑๔	หน้าพระธาตุ, วัด (จังหวัดสิงห์บุรี)	๖๙๗๔
หนองน้ำจันทร์ คู น้ำจันทร์, สระ	๖๙๑๕	หน้าพระธาตุ, วัด คู มหาธาตุวรวิหาร, วัด	๖๙๗๕
หนองบัว, อำเภอ	๖๙๑๕	หน้าพระเมรุ, วัด	๖๙๗๕
หนองปรือ, กิ่งอำเภอ	๖๙๑๙	หน้าพาทย์, รำ	๖๙๗๗
หนองไผ่, อำเภอ	๖๙๒๕	หน้าไม้	๖๙๗๙
หนองไผ่, วัด	๖๙๒๗	หน้าใยหรือเพลงไซ้, เพลง	๖๙๗๙
หนองเสือ, อำเภอ	๖๙๒๘	หน้าตัก : พืช	๖๙๘๐
หนองหญ้าไซ, อำเภอ	๖๙๓๑	หน้าโรคห้า, ตำนาน	๖๙๘๑
หนองหญ้าปล้อง, อำเภอ	๖๙๓๔	หน้าม่าน	๖๙๘๑
หนองหนังก้อย คู มาลัย ชูพินิจ	๖๙๓๗	หน้าม่านกลุ่กุ่ม : ตำนาน	๖๙๘๖
หน้าตักเมืองเพชร	๖๙๓๗	หน้ากัณฑ์ : นิมิต	๖๙๘๗
หน้าประมอทัยจันจืด บ้านกม่วัง	๖๙๔๑	หน้าร้อง : นิมิต	๖๙๘๘
หน้าสด	๖๙๔๒	หน้าเลือกลูกเขย : นิทาน	๖๙๘๙
หน้าใหญ่	๖๙๔๗	หน้าทิวสวน	๖๙๘๙
หน้าใหญ่วัดขนอน	๖๙๕๓	หน้ามือ, เรือ	๖๙๙๐
หน้าใหญ่วัดตะเคียน	๖๙๕๖	หน้ามือแกง, ขนม	๖๙๙๐
หน้าใหญ่วัดบ้านดอน	๖๙๕๖	หน้ามือตาล, ขนม	๖๙๙๑
หน้าใหญ่วัดสว่างอารมณ์	๖๙๖๑	หน้ามือตาล : ภาชนะ	๖๙๙๒
หน้าทับ	๖๙๖๕	หน้ามือทอง, ขนม คู มือแกง, ขนม	๖๙๙๘
หน้านวล, ขนม	๖๙๖๖	หน้ามือทะนง : ภาชนะ	๖๙๙๘
หน้าบรรพ คู หน้าบัน	๖๙๖๖	หน้ามอบ คู ไหว้, การ	๖๙๙๘